

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

Protokolant Kamila Zacharz

w sprawie adwokata M. S.

obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1564) w zw. z § 1 ust. 2, § 6 i § 8 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 17 czerwca 2025 r.

skargi obrońcy obwinionego

na orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 14 października 2023 r., sygn. akt [...],

uchylające orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 18 maja 2023 r., sygn. akt [...] i przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania

postanowił:

I. oddalić skargę;

II. obciążyć obwinionego adwokata M. S. kosztami sądowymi postępowania skargowego w kwocie 20 (dwudziestu) zł.

Marek Dobrowolski

Wiesław Kozielewicz

Marek Siwek

UZASADNIENIE

Adwokat M. S. został obwiniony o to, że w okresie od dnia 15 lipca 2019 r. do dnia 13 stycznia 2021 r. będąc wyznaczony jako pełnomocnik z urzędu dla A. K.

naruszył godność zawodu poprzez brak sumienności oraz ochrony interesów klientki w toku postępowania cywilnego prowadzonego przez Sąd Okręgowy w W. pod sygn. akt [...], a polegającą m.in. na uchybieniu terminowi uzupełnieniu braków formalnych, w wyniku czego doszło do zwrotu pozwu oraz doprowadziło do przewlekłości postępowania tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2, § 6 i § 8 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu (tekst jednolity ogłoszony na podstawie uchwały nr 52/2011 NRA z dnia 19 listopada 2011 r.).

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] orzeczeniem z dnia 18 maja 2023 r., sygn. akt [...], uniewinnił obwinionego od popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego, a zryczałtowane koszty postępowania dyscyplinarnego przed Sądem Dyscyplinarnym oraz koszty dochodzenia dyscyplinarnego przejął na rachunek Izby Adwokackiej [...].

Na skutek odwołań od tego orzeczenia wniesionych na niekorzyść obwinionego przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] działającego z upoważnienia Rzecznika Dyscyplinarnego tej izby oraz przez pokrzywdzoną, Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 14 października 2023 r., sygn. akt [...], uchylił zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu Izby Adwokackiej [...].

Od wskazanego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury skargę do Sądu Najwyższego wniósł obrońca obwinionego, który zaskarżając je w całości, zarzucił uchybienia przepisom postępowania:

1. art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 w zw. z art. 90 ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze, polegające na wydaniu przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzeczenia o uchyleniu zaskarżonego orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] o uniewinnieniu obwinionego i przekazaniu sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, podczas gdy wydanie takiego orzeczenia było niedopuszczalne, albowiem zachodziła bezwzględna przesłanka odwoławcza, związana z brakiem wniesienia w tej sprawie skargi przez uprawnionego oskarżyciela, skoro pod wnioskiem o ukaranie podpisał

się Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego adw. Ł. M., w sytuacji gdy obowiązujące przepisy przewidują, iż wniosek o ukaranie może podpisać jedynie Rzecznik Dyscyplinarny, co winno było skutkować wydaniem przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzeczenia o uchyleniu zaskarżonego orzeczenia i umorzeniu postępowania;

2. art. 437 § 1 i 2 k.p.k., mające wpływ na jego treść, polegające na uchyleniu zaskarżonego orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, w sytuacji gdy rozstrzygnięcie takie jest co najmniej przedwczesne, o ile nie całkowicie nieprawidłowe, ze względu na błędne przyjęcie, iż każdy adwokat od początku działalności ma obowiązek udzielenia innej osobie (adwokatowi, pracownikowi kancelarii adwokackiej) upoważnienia do odbioru przesyłek pocztowych, co determinowało wydanie rozstrzygnięcia, ze względu na regułę zakazu *reformationis in peius*.

Powołując się na podniesione zarzuty, wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury w całości i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie jest zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 1 i 3 k.p.k. skargę na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu I instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania można wnieść wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Według art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Uwzględnienie relacji powołanych wyżej przepisów prowadzi do wniosku, że nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego przewidziany w art. 539a i n. k.p.k., służy generalnie ocenie prawidłowości wydawania wyroków uchylających i przekazujących sprawę do ponownego rozpoznania, w kontekście tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych określonych w art. 439 § 1 k.p.k., pozwala na weryfikację po pierwsze, czy przepis

ten został prawidłowo zastosowany przez sąd II instancji, który na jego podstawie uchylił zaskarżony wyrok, po drugie zaś, czy orzeczenie sądu odwoławczego dotknięte jest uchybieniem, o którym mowa w art. 439 § 1 k.p.k.

Jak wynika z treści wniesionej skargi, pierwszy z podniesionych niej zarzutów skierowany jest przeciwko zaskarżonemu orzeczeniu właśnie w aspekcie zakwestionowania orzeczenia drugoinstancyjnego z powodu tego, że jest ono dotknięte bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1564), powoływanej dalej jako „u.p.a.”. Ma to wynikać z faktu, że pomimo braku skargi uprawnionego oskarżyciela Wyższy Sąd Dyscyplinarny uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, podczas gdy konieczne było umorzenie postępowania dyscyplinarnego prowadzonego wobec adwokata M. S..

Zarzut ten jest jednak chybiony.

Zgodnie z treścią art. 90 ust. 1 u.p.a. sąd dyscyplinarny wszczyna postępowanie na wniosek uprawnionego oskarżyciela, zaś z art. 93 ust. 2 u.p.a. wynika, że oskarżycielami w postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym izby adwokackiej są rzecznik dyscyplinarny, a przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym – Rzecznik Dyscyplinarny Adwokatury, a także ich zastępcy, wykonujący czynności zlecone przez rzeczników. Z kolei przepisy art. 51a ust. 1 i 2 u.p.a. przewidują, że do zakresu działania rzecznika dyscyplinarnego należą czynności w postępowaniu dyscyplinarnym, określone w ustawie i przepisach wydanych na jej podstawie (ust. 1), zaś rzecznik dyscyplinarny może wykonywać czynności przy pomocy swoich zastępców (ust. 2).

Zgodnie z § 33 ust. 4 uchwały Naczelnej Rady Adwokackiej nr 50/2018 z dnia 24 listopada 2018 r. – Regulamin działania rzeczników dyscyplinarnych i zastępców rzeczników dyscyplinarnych oraz trybu i sposobu ich wyboru, czynność polegająca na podpisaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przed sądem dyscyplinarnym została niewątpliwie zastrzeżona do kompetencji rzecznika dyscyplinarnego. Taki sposób uregulowania tej kwestii wprawdzie wyklucza możliwość podpisania wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przez zastępcę rzecznika, ale nie dotyczy to sytuacji, w której

zastępcą rzecznika nie działa we własnym imieniu, lecz z upoważnienia udzielonego mu przez rzecznika dyscyplinarnego. Tego typu działanie mieści się w formule wykonywania czynności rzecznika dyscyplinarnego przy pomocy zastępców, która wynika z treści art. 51a ust. 2 u.p.a.

W analizowanej sprawie wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przez Sądem Dyscyplinarnym, datowany na dzień 8 września 2022 r., został podpisany „z upoważnienia Rzecznika Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...]” przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...]. Upoważnienie to zostało udzielone w dniu 4 stycznia 2022 r. i obejmowało umocowanie „do dokonywania wszystkich czynności rzecznika dyscyplinarnego wskazanych w ustawie Prawo o advokaturze i regulaminie, z wyłączeniem decyzji w przedmiocie przedstawienia okręgowej radzie adwokackiej kandydata na zastępcę rzecznika dyscyplinarnego, wniosku o odwołanie zastępcy rzecznika dyscyplinarnego oraz jego wyłączenia”. Wynika to z zarządzenia Rzecznika Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z 4 stycznia 2022 r., którego odpis Rzecznik ten przedstawił Sądowi Najwyższemu z pismem z 9 maja 2025 r. (k. 43-44)

Upoważnienie do wykonywania czynności rzecznika dyscyplinarnego przez jego zastępcę należy uznać za dopuszczalne. Ocena taka nawiązuje do znanej na gruncie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego koncepcji tzw. „przedstawicielstwa administracyjnego”, znajdującego podstawę prawną w art. 268a k.p.a. Upoważnienie udzielone przez organ administracji publicznej pracownikom obsługującym ten organ do załatwiania spraw w jego imieniu w ustalonym zakresie wywołuje ten skutek, że zmienia się osoba wykonująca kompetencje organu w prawnych formach, ale upoważniony pracownik nie staje się przez to organem administracyjnym (por. M. Jaśkowska [w:] M. Wilbrandt-Gotowicz, A. Wróbel, M. Jaśkowska, *Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego*, LEX/el. 2025, art. 268a). Jakkolwiek powołany przepis k.p.a. nie znajduje zastosowania w przypadku upoważnienia udzielonego przez rzecznika dyscyplinarnego do wykonywania jego zadań przez zastępców rzecznika, to sama koncepcja zastosowania analogicznej konstrukcji w omawianym przypadku jest, jak wynika z przywołanego rozwiązania, prawnie dopuszczalna, stosowana na gruncie różnych postępowań, a zarazem mieści się w formule wykonywania przez

zastępców rzecznika czynności zleconych przez rzeczników, o której mowa w art. 93 ust. 2 *in fine* u.p.a. (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 21 lutego 2025 r., II ZK 85/24).

Inaczej należy bowiem oceniać sytuację, w której zastępca rzecznika dyscyplinarnego określonej izby adwokackiej składa wniosek o ukaranie działając z upoważnienia samego rzecznika dyscyplinarnego, a inaczej gdyby taki wniosek został złożony przez zastępcę rzecznika dyscyplinarnego działającego w zakresie wynikającym wyłącznie z obowiązujących regulacji prawnych, ograniczających katalog możliwych czynności procesowych, jakie może on podejmować we własnym zakresie.

W niniejszej sprawie ta ostatnia sytuacja nie zachodziła, a co za tym idzie nie doszło do uchybienia w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela (art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.), wobec czego nie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., związana z naruszeniem art. 90 ust. 1 u.p.a.

Chybiony jest również drugi z podniesionych zarzutów.

Należy w pierwszej kolejności wskazać, że skarga ma wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego nie jest środkiem zaskarżenia służącym weryfikacji prawidłowości rozstrzygnięcia sądu II instancji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest jednolite stanowisko, według którego postępowanie zainicjowane skargą wniesioną w trybie art. 539a § 1 k.p.k. służy jedynie kontroli zaistnienia podstaw do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Zakres kontroli wyroku sądu odwoławczego, do którego umocowany jest Sąd Najwyższy w wyniku skargi wniesionej w trybie art. 539a i n. k.p.k. ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Przedmiotem tego postępowania nie jest więc merytoryczne badanie prawidłowości przeprowadzonej kontroli odwoławczej w aspekcie uchybień zarzucanych w apelacji, ani zasadności uchybień stwierdzonych przez sąd odwoławczy (zob. np.: postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 2 grudnia 2020 r., sygn. akt II KS 16/20; z dnia 28 stycznia 2022 r., sygn. akt II KS 29/21; z dnia 10 listopada 2022 r., sygn. akt II ZSG 2/22; z dnia 26 marca 2025 r., sygn. akt II KS 3/25, z dnia 7 kwietnia 2025 r., sygn. akt II KS 4/25).

W kontekście przywołanego zakresu kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu w przedmiocie skargi na orzeczenie kasatoryjne sądu odwoławczego nie ulega wątpliwości, że drugi z podniesionych zarzutów zmierza do uruchomienia kontroli zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury w zakresie, w jakim czynić tego nie może. Wprawdzie podniesiono w tym zarzucie naruszenie art. 437 § 1 i 2 k.p.k., jednak treść tego zarzutu wskazuje, że skarżący nie tyle kwestionuje uchylenie zaskarżonego orzeczenia z powodu braku do tego podstawy procesowej, co sam fakt podjęcia przez Sąd dyscyplinarny II instancji decyzji o uchyleniu zaskarżonego odwołaniem orzeczenia, wywodząc, że argumentacja w zakresie powodu uchylenia tego orzeczenia jest wadliwa. Skarżący wskazał bowiem, zarówno w samym zarzucie, jak i w odpowiedniej części uzasadnienia skargi, że błędnie Wyższy Sąd Dyscyplinarny przyjął, że każdy adwokat od początku działalności ma obowiązek udzielenia innej osobie upoważnienia do odbioru przesyłek pocztowych.

Jak już natomiast wcześniej wskazano, skarga nie jest środkiem służącym ocenie prawidłowości wydanego rozstrzygnięcia i w jej trybie nie może dochodzić do ograniczenia samodzielności jurysdykcyjnej sądu odwoławczego, o której mowa w art. 8 § 1 i 2 k.p.k., stosowanym odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym adwokatów. Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury rzeczywiście przyjął pewne założenia w zakresie obowiązku obciążającego adwokata w związku z koniecznością zachowania niezbędnej staranności przy wykonywaniu czynności adwokackich i m.in. na podstawie tego założenia uznał, że cyt.: „(...) udzielenie pełnomocnictwa pocztowego powinno być wręcz standardowym działaniem każdego adwokata już na początku prowadzenia działalności tak, aby w przypadku jakiegokolwiek niedyspozycji mogła być sprawnie uruchomiona „procedura awaryjna” pozwalająca na odbiór przesyłek i dochowanie terminów” (s. 2 uzasadnienia orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury). W tym kontekście wskazał również, że w „oparciu o zasady wynikające z zakazu *reformationis in peius* Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie mógł dokonać zmiany wyroku na niekorzyść obwinionego” (s. 3 uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia), co należy prawidłowo odczytywać, że nie było możliwe wydanie orzeczenia skazującego w sytuacji, kiedy w pierwszej instancji zapadło orzeczenie uniewinniające, ze względu na regułę *ne*

peius, zawartą w art. 454 § 1 k.p.k. Istota stanowiska Sądu odwoławczego jest więc wystarczająco czytelna, skoro Sąd ten wskazał, że zważywszy na określone okoliczności sprawy oraz stanowisko w zakresie wymogów starannego działania obciążających każdego adwokata, a więc również i obwinionego, w sprawie powinno zapaść orzeczenie skazujące, co nie może mieć miejsca z powodów procesowych.

Skarżący w drugim z podniesionych zarzutów nie podniósł więc naruszenia art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., które miałyby polegać na wydaniu orzeczenia uchylającego w sytuacji, kiedy w rzeczywistości nie miała zastosowanie reguła *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a., co mogłoby prowadzić do kontroli prawidłowości przyjętej w realiach sprawy podstawy uchylenia orzeczenia. Podniósł natomiast uchybienie polegające na błędnym przyjęciu określonego standardu, wzorca postępowania adwokata, w oparciu o który to wzorzec uznał, że zachodzą podstawy do ukarania. Taka okoliczność, jak już wcześniej zaznaczono, nie może być w postępowaniu skargowym badana.

Konkludując, wywiedzioną w niniejszej sprawie skargę na orzeczenie sądu odwoławczego należało oddalić na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 i 2 k.p.k. z zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a.

O kosztach sądowych za postępowanie zainicjowane powołaną skargą orzeczono zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. (*per analogiam*) w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a., uwzględniając treść § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 663, z późn. zm.).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[M. T.]

[r.g.]

Marek Dobrowolski

Wiesław Kozielowicz

Marek Siwek